

VALTIONEUVOSTON ASETUS YKSITYISHENKILÖN VELKAJÄRJESTELYSTÄ ANNETUN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia (57/1993, jäljempänä *velkajärjestelylaki*) muutetaan 1.7.2022 alkaen EU:n maksukyvyttömyysdirektiivin täytäntöönpanemiseksi ja hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi. Muutosten tavoitteena on muun muassa nopeuttaa ja helpottaa velkajärjestelyyn pääsyä sekä yksinkertaistaa velkajärjestelymenettelyä.

Yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun asetuksen (58/1993, jäljempänä *velkajärjestelyasetus*) säännöksiä velkajärjestelyhakemuksen liitevaatimuksista ja vähäisen jako-osuuden jättämisestä huomiotta on tarpeen tarkistaa samanaikaisesti velkajärjestelylakiin tehtävien muutosten kanssa sekä ottaa asetukseen uuden valtuutussäännöksen nojalla säännös vähäisenä pidettävän lisäsuorituksen euromäärästä.

Asetuksenantovaltuudet perustuvat velkajärjestelylain 51 §:n 2 momenttiin, 31 §:n 4 momenttiin ja 35 a §:n 5 momenttiin.

2 Asian valmistelu

Asia on valmisteltu oikeusministeriön asettamassa velkajärjestelytyöryhmässä. Työryhmän mietinnöstä ([Velkajärjestelylain muuttaminen: Yrittäjän uusi alku ja velallisen aseman parantaminen, oikeusministeriön Mietintöjä ja lausuntoja 2021:14](#)) järjestettiin lausuntokierros 6.5.–18.6.2021. Lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä ([oikeusministeriön Mietintöjä ja lausuntoja 2021:28](#)). Asetusluonnos perusteluineen sisältyi myös velkajärjestelylain muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen [HE 238/2021 vp](#).

Asetus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Velkajärjestelyhakemuksen liitevaatimukset

Velkajärjestelyasetuksen 2 §:n 1 momentissa säädetään velkajärjestelyhakemuksen liitevaatimuksista. Sen mukaan velallisen hakemukseen velkajärjestelystä tulee liittää muun muassa tiedot velallisen tuloista, menoista ja varallisuudesta sekä selvitykset velallisen sairaudesta, työttömyydestä, työkyvyttömyydestä tai muusta olosuhteiden muutoksesta, jolla on merkitystä hakemuksen kannalta.

Velkajärjestelyasetuksen 3 §:ssä säädetään lisäksi elinkeinotoimintaa harjoittavan tai elinkeinotoimintaa aiemmin harjoittaneen velallisen velkajärjestelyhakemukseen liitettävistä lisäselvityksistä.

Velkajärjestelyyn hakeutumisen nopeuttamiseksi ja yksinkertaistamiseksi ehdotetaan, että velkajärjestelyasetuksessa säädettyjä liitevaatimuksia täsmennettäisiin ja tarpeettomista liitevaatimuksista luovuttaisiin. Lisäksi liitteiden käsittelyyn liittyviä käytäntöjä tarkistettaisiin. Muutosten tarkoituksena on vähentää velkajärjestelyhakemuksen laatimiseen ja käsittelemiseen liittyvää työtaakkaa niin velallisen, talous- ja velkaneuvonnan kuin tuomioistuimenkin näkökulmasta.

Asiaa on arvioitu tarkemmin edellä mainitussa velkajärjestelytyöryhmän mietinnössä ja velkajärjestelylain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä HE 238/2021 vp (s. 153–154).

Muut muutokset

Velkajärjestelylain 31 §:n 4 momentin sanamuotoa muutetaan 1.7.2022 lukien (laki 389/2022) siten, että säännöksessä tarkoitettu vähäinen jako-osuus määritellään jatkossa velka- eikä velkojakohtaisesti. Tästä syystä myös velkajärjestelyasetuksen 6 a §:n sanamuotoon tehtäisiin vastaava muutos.

Velkajärjestelylain 35 a §:n 5 momenttiin lisätään samalla uusi säännös, jonka mukaan velallinen ei ole velvollinen tekemään velalle lisäsuoritusta, jos lisäsuoritus on määrältään vähäinen. Uuteen säännökseen sisältyy asetuksenantovaltuus, jonka mukaan vähäisenä pidettävän lisäsuorituksen määrästä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tästä syystä velkajärjestelyasetukseen lisättäisiin uusi säännös, jonka mukaan velallinen ei ole velvollinen tekemään alle 20 euron lisäsuorituksia.

4 Pääasialliset vaikutukset

Velkajärjestelyhakemuksen liitevaatimuksiin ja liitteiden käsittelyyn ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia velallisen aseman ja viranomaisten toiminnan kannalta, sillä velkajärjestelyhakemuksen tekeminen olisi aiempaa helpompaa ja hakemusten käsittely aiempaa yksinkertaisempaa. Liiteasiakirjojen käsittely on koettu hyvin työllistäväksi, ja toimitettavien asiakirjojen määrää vähentämällä joustavoitettaisiin hakemusmenettelyä ja kevennettäisiin kunkin asian käsittelyyn osallistuvan tahon hallinnollista työtaakkaa.

Myös vähäisen jako-osuuden huomiotta jättämistä koskevan säännöksen muuttamisella ja vähäisen lisäsuorituksen tekemättä jättämistä koskevan säännöksen lisäämisellä arvioidaan olevan menettelyä yksinkertaistavia vaikutuksia. Maksuohjelmien laatiminen ja toteuttaminen helpottuisi ja kaikkein pienimpien lisäsuoritusten tilittämiseen ja vastaanottamiseen liittyvä hallinnollinen työ vähentyisi.

5 Lausuntopalaute

Asiaan kantaa ottaneet lausunnonantajat antoivat menettelyn yksinkertaistamiseen liittyvistä ehdotuksista myönteistä palautetta. Joitakin tarkentavia huomioita esitettiin asetuksenantovaltuuksien muotoilusta sekä vähäisenä pidettävälle lisäsuoritukselle asetettavasta euromääräisestä rajasta. Lausuntopalautteen johdosta velkajärjestelylain 31 §:n 4 momenttiin ja 35 a §:n 5 momenttiin sisältyvien asetuksenantovaltuuksien muotoilua täsmennettiin ja vähäisenä pidettävän lisäsuorituksen rajaa nostettiin kymmenestä eurosta 20 euroon.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Hakemuslomakkeet. Pykälä kumottaisiin tarpeettomana. Hakemuslomakkeiden pitäminen esillä alioikeuksissa ei ole enää tarpeen, sillä lomakkeet ovat saatavilla [sähköisesti](#), eikä paperilomakkeita käytännössä enää käytetä. Käytännössä suurin osa velkajärjestelyhakemuksista tehdään talous- ja velkaneuvonnan tietojärjestelmän välityksellä.

2 §. Hakemuksen liitteet. Pykälässä yksilöityihin velkajärjestelyhakemuksen liitevaatimuksiin tehtäisiin hakemuksen tekoa yksinkertaistavia muutoksia. Liitevaatimuksia täsmentämällä ja tarpeettomista liitevaatimuksista luopumalla kevennettäisiin hakemuksen laatimiseen ja käsittelemiseen liittyvää työtaakkaa niin velallisen, talous- ja velkaneuvonnan kuin tuomioistuimenkin näkökulmasta. Koska säännöksessä on kyse velkajärjestelyhakemuksen vähimmäisliitteistä, velallinen voisi liitevaatimuksiin esitetyistä kevennyksistä huolimatta halutessaan yhä esittää muutakin materiaalia hakemuksensa tueksi.

Pykälän *1 momentin* 1 kohtaa muutettaisiin niin, että vaatimus velallisen kanssa samassa taloudessa asuvien täysi-ikäisten henkilöiden verotustodistusten toimittamisesta poistettaisiin. Nykyinen vaatimus on käytännössä voinut johtaa tilanteisiin, joissa esimerkiksi velallisen kanssa samassa taloudessa asuvilta ja usein pienituloisilta täysi-ikäisiltä lapsilta tai isovanhemmilta on tarvinnut pyytää usealta vuodelta verotustodistuksia, vaikka niistä ilmenevillä tiedoilla ei olisi merkitystä velallisen hakemuksen kannalta. Samalla kohdan sanamuotoa muutettaisiin niin, että verotustodistuksen sijaan liitevaatimus koskisi verotuspäätöstä.

Momentin 2 kohtaa muutettaisiin niin, että palkkatodistuksen sijaan liitevaatimus koskisi palkkalaskelmaa, joka on usein työnantajalta erikseen pyydettyä virallista palkkatodistusta helpommin velallisen saatavilla.

Momentin 3–7 kohdat pysyisivät ennallaan.

Momentin 8 kohtaa muutettaisiin niin, että panttausta koskevista sitoumuksista ei olisi välttämätöntä toimittaa jäljennöksiä, vaan myös muu selvitys riittäisi.

Momentin 9 kohta pysyisi ennallaan.

Momentin 10 kohta poistettaisiin, sillä selvitys siitä, mihin velallisen arviot varallisuuden arvoista perustuvat, voidaan yleensä esittää hakemuksessa ja sitä on vain harvoin tarpeen toimittaa erillisellä liitteellä. Käytännössä tällaista selvitystä on tarvittu vain poikkeuksellisesti esimerkiksi riitatilanteissa.

Momentin 11 kohta siirtyisi sisällöllisesti muuttamattomana 10 kohdaksi.

Pykälän *2 momentin* sanamuotoa muutettaisiin edellä 1 momentin 1 kohtaan esitettyä teknistä muutosta vastaavasti siten, että momentti koskisi verotustodistusten sijaan verotuspäätöksiä.

Pykälään lisättäisiin *uusi 3 momentti*, jonka mukaan 1 momentin 1–5 kohdissa tarkoitetuista liitteistä ilmenevät tulotiedot voitaisiin vaihtoehtoisesti toimittaa myös tulorekisteristä haetulla tulosteella. Tulorekisteri otettiin palkkatietojen osalta käyttöön

1.1.2019, ja eläke- ja etuustietoihin se laajentui 1.1.2021. Tulorekisterin kautta velallinen saa useita hakemuksen tekoon tarvittavia tietoja käyttöönsä kootusti ja luotettavasti yhdestä paikasta. Valmisteilla on myös talous- ja velkaneuvojen tiedonsaanti-oikeuden laajentaminen tulorekisteriin merkittyihin tietoihin. Muutoksella helpotettaisiin velkajärjestelyhakemuksen laatimista ja vähennettäisiin siihen liittyvää talous- ja velkaneuvonnan työmäärää.

Pykälään lisättäisiin myös *uusi 4 momentti*, jonka mukaan silloin, kun velallista edustaa julkinen talous- ja velkaneuvoja taikka yksityinen asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ja kun velkajärjestelyhakemukseen liitetään velallisen ehdotus maksuohjelmaksi, pykälän 1 momentissa tarkoitetut velkajärjestelyhakemuksen liitteet tulee toimittaa tuomioistuimelle ainoastaan silloin, jos tuomioistuin niin määrää. Säännöksen tarkoituksena on joustavoittaa hakemusmenettelyä ja keventää kunkin asian käsittelyyn osallistuvan tahon hallinnollista työtaakkaa.

Liitteet ja niistä ilmenevät tiedot olisivat käytännössä jatkossakin tarpeen velkajärjestelyhakemuksen ja maksuohjelmaehdotuksen laatimista varten, mutta silloin, kun velallista avustaa virkavastuun alainen talous- ja velkaneuvoja taikka muun ammatillisen valvonnan alainen asianajaja tai lupalakimies, liitteitä ei lähtökohtaisesti tarvitsisi toimittaa eteenpäin tuomioistuimelle. Tuomioistuin voisi kuitenkin tapauskohtaisen harkintavaltansa puitteissa edellyttää joko kaikkien tai vain tiettyjen tarvitsemiensa liitteiden toimittamista.

Säännös liitteiden jättämisestä toimittamatta koskisi ainoastaan tilannetta, jossa maksuohjelmaehdotus toimitetaan tuomioistuimelle velkajärjestelyhakemuksen yhteydessä. Tällöin selvittäjää ei pääsäännön mukaan määrätä. Tuomioistuin voi määrätä selvittäjän ainoastaan, jos se on asian riitaisuuden tai epäselvyyden vuoksi tarpeen. Jos taas maksuohjelmaehdotusta ei toimiteta hakemuksen yhteydessä, tuomioistuin yleensä määrää selvittäjän. Tällöin selvittäjä tarvitsee liitteet, minkä vuoksi ne on perusteltua liittää tuomioistuimelle toimitettavaan hakemukseen. Tilanteessa, jossa maksuohjelmaehdotus on toimitettu hakemuksen yhteydessä, mutta tuomioistuin määrää kuitenkin selvittäjän asian riitaisuuden tai epäselvyyden vuoksi, velallista avustavan talous- ja velkaneuvojan, asianajajan tai lupalakimiehen tulisi toimittaa liitteet suoraan selvittäjälle. Velallisen avustajan tulisi toimittaa liitteet myös velkojalle tämän pyynnöstä.

3 §. Elinkeinotoimintaa koskevat selvitykset. Pykälän 2 momentin voimassa olevan johdantokappaleen mukaan velallisen, joka on harjoittanut elinkeinotoimintaa ja jolla on velkajärjestelyn piiriin kuuluvia elinkeinotoiminnassa syntyneitä velkoja enemmän kuin vähän, on liitettävä hakemukseensa momentissa mainitut liitteet. Johdantokappaleesta poistettaisiin velkojen määrää koskeva kriteeri, jolloin liitteet olisi toimitettava velkojen määrästä riippumatta aina, kun velallisella on elinkeinotoiminnassa syntyneitä velkoja.

Ehdotettu muutos olisi linjassa velkajärjestelylain 9 ja 9 a §:ään tehtävien muutosten kanssa, joiden mukaan velalliseen, jolla on aiemmin harjoitettu elinkeinotoimintaan liittyvää velkaa, ei sovellettaisi kyseisten säännösten mukaisia velkajärjestelyn edellytyksiä ja esteitä. Poistamalla velkojen määrään liittyvä alaraja myös asetuksen säännöksestä vältettäisiin tilanteet, joissa velkajärjestelyn aloittamisharkinta olisi teh-

tävä entiseen elinkeinonharjoittajaan soveltuvin kriteerein mutta joissa tuomioistuinten ei tarvitsisi lainkaan toimittaa asiaa koskevaa selvitystä. Käytännössä tilanne, jossa yritystoimintaa harjoittaneella velkajärjestelyä hakevalla velallisella on vain vähän yritystoimintaan liittyvää velkaa, on harvinainen.

6 a §. *Vähäisen jako-osuuden jättäminen huomiotta.* Pykälässä säädetään velkajärjestelylain 31 §:n 4 momentin mukaisesti siitä, milloin jako-osuus on niin vähäinen, että se voidaan jättää maksuohjelmassa huomiotta. Säännökseen tehtäisiin kyseiseen velkajärjestelylain kohtaan tehtävästä muutoksesta johtuva ja sen yhteydessä tarkemmin perusteltu muutos, jonka mukaan säännöksen nojalla vähäiseksi katsottava kertymä määriteltäisiin jatkossa velka- eikä velkojakohtaisesti. Vähäiseksi katsottavan kertymän suuruuteen, joka on 50 euroa, ei tässä yhteydessä ehdoteta muutoksia. Säännöksen nojalla ilman suoritusta jäävän velan jako-osuus ei jäisi velallisen hyödyksi vaan jaettaisiin muille veloille.

6 c §. *Vähäisen lisäsuorituksen jättäminen tekemättä.* Uudessa pykälässä säädettäisiin velkajärjestelylain 35 a §:n 5 momenttiin lisättävän uuden säännöksen mukaisesti siitä, milloin lisäsuoritus on määrältään niin vähäinen, ettei velallisella olisi velvollisuutta tilittää sitä velkojilleen. Kyseiseksi asetuksella säädettäväksi rajaksi ehdotetaan 20 euroa. Raja asetettaisiin näin riittävän korkealle, jotta sillä tosiasiallisesti ehkäistäisiin kaikkein pienimmistä lisäsuorituksista osapuolille aiheutuvaa hallinnollista työtä, mutta kuitenkin riittävän matalalle, jotta sillä ei olisi todellista negatiivista vaikutusta velkojien asemaan, sillä säännöksen nojalla tilittämättä jäävät varat velallinen olisi oikeutettu pitämään itsellään.

7 Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan 1.7.2022. Voimaantuloajankohta olisi yhdenmukainen velkajärjestelylain muuttamista koskevan lain (389/2022) voimaantuloajankohdan kanssa.

Asetukseen sisältyisi siirtymäsäännös, jonka mukaan ennen asetuksen voimaantuloa täytettävään lisäsuoritusvelvollisuuteen sovelletaan 6 c §:n asemasta asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Siirtymäsäännöksen tarkoituksena on ehkäistä velalliselle määrätyn lisäsuoritusvelvollisuuden tietoinen täyttämättä jättäminen ja estää tilanteet, joissa velallinen voisi hyötyä uudesta sääntelystä silloinkin, kun ennen lain voimaantuloa täytettäväksi määrättyä lisäsuoritusvelvollisuutta ei ole täytetty ajallaan.

8 Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun asetuksen muuttamisesta.